

Projekt

z dnia 8 grudnia 2022 r.

Zatwierdzony przez .....

5.14

**UCHWAŁA NR ...../...../2022
RADY MIEJSKIEJ W KOZIENICACH**

z dnia ..... 2022 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Koziénice na lata 2023-2025

Na podstawie art. 18 ust. 1 i ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r., poz. 559, 583, 1005, 1079, 1561) oraz art. 176 ust. 1, art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r., poz. 447, 1700, 2140) uchwała się, co następuje:

§ 1. Uchwała się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2023-2025, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Gminy Koziénice.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2023 roku.

Wnioskodawca

Burmistrz Gminy Koziénice

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Koziénicach

mgr Rafał Piotr Sucherman

Projekt zgodny z przepisami prawa
opiniuje pozytywnie
pod względem formalnym - prawnym

ADWOKAT
Andrzej Kowalik

Załącznik do uchwały Nr ...../...../2022
Rady Miejskiej w Kozienicach
z dnia ..... 2022 r.

**GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
W GMINIE KOZIENICE**

NA LATA 2023-2025

Kozienice 2022

SPIS TREŚCI

Wstęp	3
1.Zadania Gminy w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.....	5
2.Diagnoza społeczna.....	7
2. Diagnoza sytuacji rodzin objętych wsparciem Centrum Usług Społecznych w Kozienicach..	12
3. Zasoby Gminy Kozienice.....	17
4. Odbiorcy Programu.....	18
5. Cele i zadania Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Kozienice na lata 2023-2025.....	18
6. Monitoring.....	21

Wstęp

Rodzina jest środowiskiem życiowym niemal każdego człowieka. Stanowi integralną część każdego społeczeństwa, a zarazem jego najmniejszą i podstawową komórkę. Jest najważniejszą grupą społeczną, w której człowiek przychodzi na świat i z którą łączy go wielorakie związki do końca życia. Jest grupą małą, pierwotną, o przewadze więzi osobistych, odznacza się międzypokoleniową i wielopokoleniową trwałością więzi, a członkostwo w niej jest autentyczne, dobrowolne i w zasadzie nierozzerwalne (za wyjątkiem porzucenia, rozwodu)¹

Koncentracja na rodzinie, jej roli, zasobach i deficytach, związana jest z jej fundamentalnym znaczeniem. Jest ona pierwszym i najważniejszym środowiskiem kształtującym osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu. Dlatego tak ważne jest, aby rodzina funkcjonowała prawidłowo, zapewniając odpowiednie warunki do rozwoju wszystkich swoich członków, a w szczególności dzieci. Skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z 9 czerwca 2011 r.

Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Kozienice na lata 2023-2025 opiera się na Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kozienice na lata 2022-2030 przyjętej Uchwałą Nr. XLIII/506/2021 Rady Miejskiej w Kozienicach z dnia 31 grudnia 2021 r., jest kontynuacją poprzedniego programu, a jego głównym założeniem jest tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny i wypracowanie spójnego systemu wspierania rodziny na rzecz jej harmonijnego rozwoju.

Program przewiduje tworzenie maksymalnie najlepszych warunków w dążeniu do poprawy jakości funkcjonowania rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, poprzez diagnozę, podjęcie działań profilaktycznych, pomoc terapeutyczną, wychowawczą, socjalną, działań aktywizujących oraz działań wspierających i wzmacniających rodzinę biologiczną.

---

1 Kawula S., Brągiel J., Janke A. „Pedagogika rodziny”, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 1999, s. 49

Działania ujęte w programie będą realizowane w oparciu o następujące akty prawne :

1. Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (j. t. Dz. U. z 2022 r., poz. 447 ze zm.);
2. Ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (j. t. Dz. U. z 2021 r. , poz. 2268 ze zm.)
3. Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (j. t. Dz. U. z 2021 r. Nr 1249ze zm.);
4. Ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (j. t. Dz. U. z 2021 r., poz. 1119.);
5. Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku p przeciwdziałaniu narkomanii (j. t. Dz. U. z 2020 r., poz. 2050 ze zm.).

I. Zadania Gminy w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej, we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi i organizacjami społecznymi.

W gminie Kozienice do realizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zostało upoważnione Centrum Usług Społecznych w Kozienicach, na podstawie art. 178 ww. ustawy.

Zgodnie z art. 176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy do zadań gminy należy :

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich programów wspierania rodziny,
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych poprzez:
  - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
  - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
  - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci,
- 4) finansowanie :
  - a) kosztów szkoleń dla rodzin wspierających,
  - b) podnoszenie kwalifikacji przez asystentów rodziny,
  - c) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2 ustawy, ponoszonych przez rodziny wspierające ,
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym,
- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie,

- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej

A także realizowanie zadań zleconych z zakresu administracji rządowej wynikające z rządowych programów z zakresu wspierania rodziny, zgodnie z wytycznymi przekazywanymi przez wojewodę (art.177 ustawy). Aby podołać tym zadaniom bardzo ważny jest współdziałanie i zaangażowanie pomiędzy instytucjami i podmiotami, a także wypracowanie sprawnego i efektywnego systemu działań wpływających na poprawę sytuacji dziecka oraz rodziny.

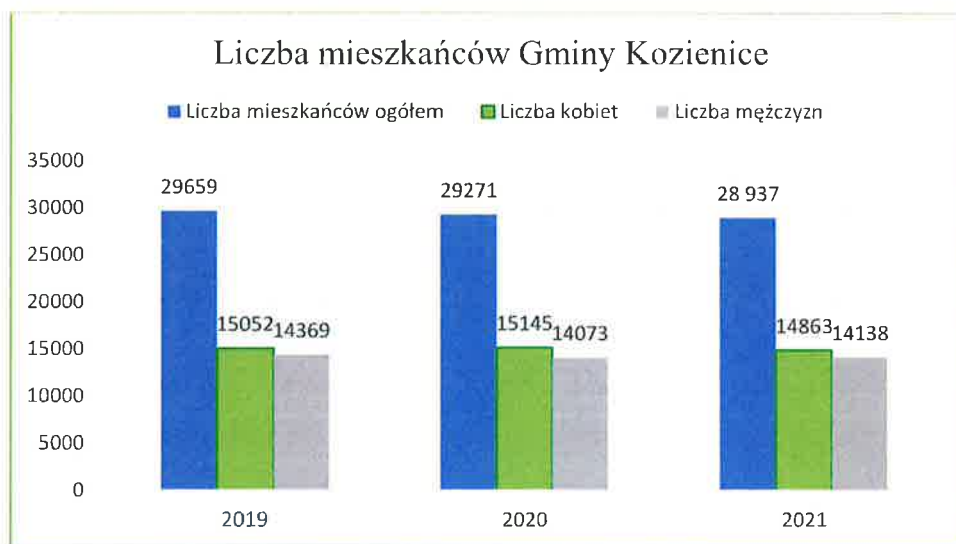
Umieszczenie dziecka w różnych formach pieczy zastępczej ma być ostatecznością po wykorzystaniu przez gminę wszystkich możliwych i dostępnych form wsparcia rodziny.

II. Diagnoza społeczna

Gmina Kozienice jest gminą miejsko-wiejską położoną w powiecie kozienickim, w południowej części województwa mazowieckiego. Zajmuje obszar 244,0 km².

Poniższy wykres przedstawia jak na przestrzeni ostatnich lat kształtowała się liczba mieszkańców gminy Kozienice.

Wykres nr 1.

Źródło: Opracowano na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Miejski w Kozienicach

Gmina Kozienice ma 28 936 mieszkańców, z czego 51,4% stanowią kobiety, a 48,6% mężczyźni. W latach 2002-2021 liczba mieszkańców zmalała o 5,4%. Średni wiek mieszkańców wynosi 43,1 lat i jest nieznacznie większy od średniego wieku mieszkańców województwa mazowieckiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Analizując procesy demograficzne należy zwrócić uwagę, iż zjawisko mające wpływ na kształtowanie się struktury demograficznej mieszkańców stanowi ubytek ludności spowodowany ujemnym wskaźnikiem przyrostu naturalnego, tzw. depresja urodzeniowa gdzie niska liczba urodzeń nie zapewnia prostej zastępowalności pokoleń, współczynnik dzietności obniża się. W gminie Kozienice ujemny przyrost naturalny wyniósł -203. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -6,99 na 1000 mieszkańców gminy Kozienice. W 2021 roku urodziło się 211 dzieci, w tym 49,8% dziewczynek i 50,2% chłopców. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,55

i jest znacznie mniejszy od średniej dla województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.²

Kolejnym zjawiskiem są migracje. W 2021r. w gminie Kozienice zarejestrowano 269 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 352 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Kozienice -83. W tym samym roku 6 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 0 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 6. Nadal osoby migrujące to przede wszystkim młodzi ludzie, którzy poszukują pracy poza miejscem stałego pobytu. Trzeba pamiętać, że migracje zarobkowe stają się często przyczyną separacji, rozwodów, a także problemów z wychowywaniem dzieci i młodzieży.

W kategorii aktywności zawodowej w 2021r. 57,2% mieszkańców gminy Kozienice jest w wieku produkcyjnym, 16,5% w wieku przedprodukcyjnym, a 26,2% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym. Z analizy statystycznej na przełomie lat od 2019r. zauważa się zmiany zarówno w zakresie starzenia się społeczeństwa jak i zmniejszającej się liczby mieszkańców.

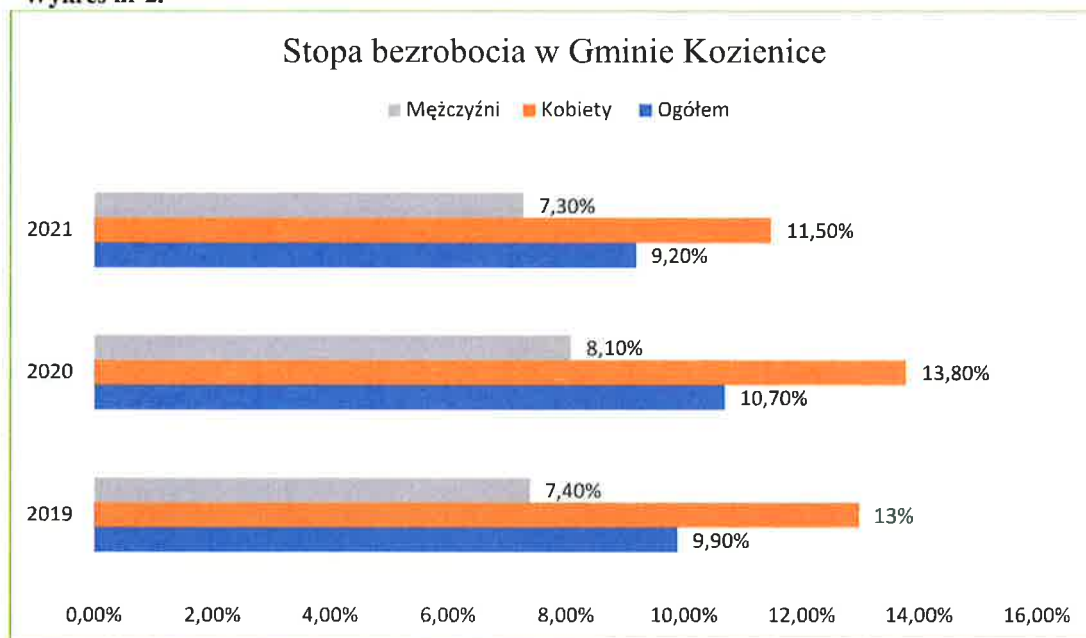
W gminie Kozienice na 1000 mieszkańców pracuje 259 osób . 44,5% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 55,5% mężczyźni. Bezrobocie rejestrowane w gminie Kozienice wynosiło w 2021 roku 9,2% (11,5% wśród kobiet i 7,3% wśród mężczyzn). Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Kozienice 3 266 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 3957 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi 691. ³

Bezrobocie jako jeden z czynników wpływających negatywnie na funkcjonowanie rodziny wywołuje wiele skutków społecznych i ekonomicznych, min. utratę pracy, która pociąga za sobą obniżenie poziomu bezpieczeństwa socjalnego oraz egzystencji bezrobotnego i jego rodziny. Brak pracy to nie tylko brak zarobkowania, środków utrzymania, ale także znaczny skutek ubożenia rodziny, który często prowadzi do narastania konfliktów i niepotrzebnych napięć.

^{2 3} [Gmina Kozienice \(mazowieckie\) w liczbach » Przystępne dane statystyczne \(polskawliczbach.pl\)](#)

Poniżej wykres nr. 2 przedstawia stopę bezrobocia w gminie Kozienice w latach 2019-2021.

Wykres nr 2.

Źródło: http://www.polskawliczbach.pl/gmina_Kozienice

W oparciu o dane GUS można zauważyć, że w okresie od 2019-2021 w gminie Kozienice stopa bezrobocia utrzymuje się prawie na tym samym poziomie. W 2020r. wskaźnik bezrobocia delikatnie się podniósł, natomiast w 2021r. pojawił się spadek, zwłaszcza wśród kobiet o 2,3%. Można pokusić się o stwierdzenie, że w gminie Kozienice polepsza się sytuacja zwłaszcza dla kobiet powracających na rynek pracy.

Dziecko wymaga szczególnej opieki i troski. Praca na jego rzecz powinna polegać przede wszystkim na ochronie jego praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, służby zdrowia i wypoczynku a jednocześnie ochronie przed pojawiającymi się zagrożeniami.

W gminie Kozienice funkcjonuje 21 placówek oświatowych : 6 przedszkoli, 12 szkół podstawowych , w tym 1 niepubliczna oraz 3 szkoły ponadpodstawowe, w tym 1 niepubliczna. Pozostałe placówki gminne to Szkoła Muzyczna I stopnia i placówka oświatowo-wychowawcza ognisko pracy pozaszkolnej „Ogród Jordanowski w Kozienicach”. Placówki oświatowe realizują programy profilaktyczne i wychowawcze, organizują zajęcia pozalekcyjne, w tym koła zainteresowań. Gmina organizuje dowozy uczniów do szkół. Realizowana jest także

funkcja opiekuńcza, wychowawcza i edukacyjna nad dziećmi w wieku do lat 3 w Publicznym Żłobku Miejskim w Kozienicach. Na terenie Kozienic działają także placówki wsparcia dziennego, min. świetlice środowiskowe, które skierowane są przede wszystkim do rodzin, które mają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, wymagają pomocy w zakresie organizowania dzieciom czasu wolnego, wyrównywania deficytów czy budowania prawidłowych relacji interpersonalnych. Zapewniają pomoc w nauce i rozwijają zainteresowania. W swoim planie realizują także działania związane z profilaktyką i wychowaniem.

Dokonujące się zmiany społeczne i gospodarcze są nośnikami wielu przemian w funkcjonowaniu rodzin, coraz częściej można zauważyć występujące problemy opiekuńczo-wychowawcze związane z uzależnieniem i przemocą. Szczególnym przykładem rodziny problemowej jest rodzina, także na terenie gminy Kozienice gdzie występuje zjawisko przemocy, czyli każde celowe działanie lub brak działania, na przykład zaniedbywanie, które powodują krzywdę i cierpienie fizyczne bądź psychiczne członka rodziny. Do przemocy dochodzi w wyniku współwystępowania i interakcji różnych czynników społecznych, kulturowych i psychologicznych. Należą do nich m. in.: normy społeczne i kulturowe, środowisko społeczne i warunki życia, uzależnienia oraz osobowość sprawcy i ofiary przemocy- osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne od sprawcy. Na ogół są to kobiety i dzieci.

Podstawowym dokumentem regulującym kwestie przemocy w rodzinie w ujęciu prawnym jest Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U z 2021 r., poz. 1249). Na podstawie ww. ustawy zostało wydane rozporządzenie regulujące kwestie procedury „Niebieskiej Karty”. Sama procedura może zostać wszczęta przez przedstawicieli różnych służb, w tym oświaty. Rodziny dotknięte przemocą kieruje się do Zespołu Interdyscyplinarnego w Kozienicach, który, m.in. diagnozuje problem przemocy w rodzinie, podejmuje działania w środowisku zagrożonym przemocą w celach zapobiegawczych bądź podejmuje interwencję w środowisku dotkniętym patologią. Konieczne jest także opracowywanie i realizacja indywidualnych planów pomocy, inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc, a następnie monitorowanie sytuacji w tych rodzinach. Do zadań zespołu należy również dokumentowanie podejmowanych działań, a także ich efektów.

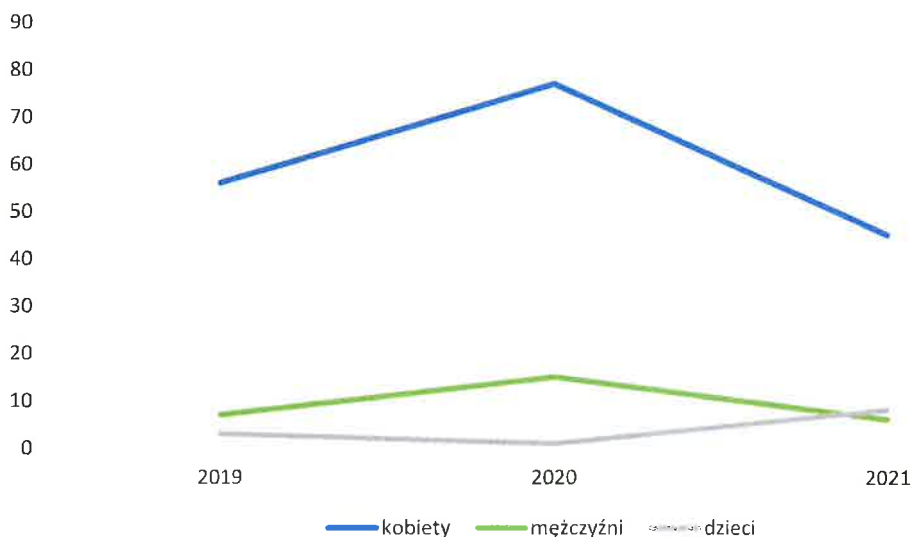
Praca z rodzinami dysfunkcyjnymi jest procesem złożonym i długofalowym, w związku z tym, aby wsparcie i pomoc dla rodziny przeżywającej trudności przynosiły zamierzone efekty

należy udzielać jej kompleksowo przy wsparciu wielu specjalistów przy wykorzystaniu potencjału i posiadanych zasobów własnym wszystkim członków.

Dane pochodzące ze źródła Centrum Usług Społecznych w Kozienicach jednoznacznie wskazują, iż w okresie objętym analizą, chociaż nadal zdecydowaną większość ofiar przemocy domowej stanowią na terenie Gminy Kozienice kobiety w 75% (patrz wykres nr 3.) to jednak rośnie skala przemocy skierowanej do najmłodszych .W około 50% rodzin, w których diagnozuje się problem przemocy wychowują się małe dzieci. Dziecko wychowujące się w rodzinie przemocowej, nawet jeśli samo nie jest bezpośrednio ofiarą maltretowania, ale jedynie świadkiem, nie jest w stanie prawidłowo się rozwijać, zarówno w sferze psychofizycznej, jak i społecznej i jest traktowane jako ofiara przemocy. Z danych będących w posiadaniu CUS można zauważyć , że w 2021r. także na terenie gminy Kozienice wzrasta zjawisko przemocy gdzie ofiarami w rodzinie są dzieci.

Wykres nr 3.

Liczba ofiar przemocy w rodzinie w latach 2019-2021

Źródło: Dane własne Centrum Usług Społecznych

Wykres nr 3. obrazuje jak na przełomie lat 2019-2021 kształtowała się liczba osób doznających przemocy w zależności od płci. Rok 2019 ewidentnie wskazuje na kobiety, trudno stwierdzić czy niewielka liczba ofiar wśród mężczyzn jest wynikiem większych trudności w przyznawaniu się do tego, że są krzywdzeni czy wynika to z przyczyn niedostrzegania problemu przez społeczeństwo,

w 2020r. odnotowuje się niewielki wzrost ofiar -mężczyzn doznających przemocy domowej, natomiast w 2021r podniósł się wskaźnik zachowań przemocowych skierowanych w stosunku do dzieci.

Diagnozowanie zarówno problemów z jakimi borykają się rodziny w gminie Kozienice, jak i posiadanych zasobów pozwala na wskazanie form pomocy dla rodzin znajdujących się w sytuacjach zagrożenia i kryzysu. Znajomość posiadanego potencjału oraz rodzaju i dostępności usług daje możliwość formułowania celów i zadań stanowiących spójny system działania na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Udzielana pomoc powinna mieć charakter okresowy, a praca z rodzinami biologicznymi ukierunkowana jest na możliwość jak najszybszego powrotu dzieci do rodziny biologicznej.

Zaplanowane działania mają na celu przywrócenie rodzinie zdolności do prawidłowego wypełniania podstawowych jej funkcji. Wsparcie może być prowadzone w formie pracy z rodziną m.in. poprzez wprowadzenie asystenta rodziny, poradnictwo specjalistyczne, pracę socjalną oraz pomoc w opiece i wychowywaniu dziecka poprzez placówki wsparcia dziennego.

III. . Diagnoza sytuacji rodzin objętych wsparciem Centrum Usług Społecznych w Kozienicach

Punktem wyjścia do określenia celów kolejnego Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest analiza danych o rodzinach objętych wsparciem Centrum Usług Społecznych w Kozienicach na przełomie lat 2019-2021, która wskazuje na liczbę rodzin korzystających ze wsparcia społecznego i przyczyny, dla których w/w rodziny zwracają się o pomoc.

Jak wynika z poniższych danych, liczba i typ rodzin korzystających z pomocy Centrum Usług Społecznych na przestrzeni lat 2019-2021 prezentuje się na podobnym poziomie. W roku 2021 z pomocy skorzystało ogółem 724 rodzin i liczba ta nie uległa zasadniczej zmianie w latach wcześniejszych, jedynie w 2020r. wzrosła o ok.8%.

Szczegółowe dane zaprezentowano na poniższej tabeli

Tabela nr 1. Typy rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2019-2021

Typy rodzin	2019	2020	2021
Rodziny ogółem	715	673	724
Rodziny z dziećmi ogółem, w tym:	231	190	202
o liczbie dzieci			
1	77	65	67
2	85	70	76
3	46	33	25
4	20	19	19
5	3	2	3
6 i więcej	0	1	12
Rodziny niepełne ogółem, w tym:	102	98	111
o liczbie dzieci			
1	40	38	40
2	38	34	40
3	13	15	16
4 i więcej	11	11	15

Źródło: Opracowanie własne CUS na podstawie sprawozdań MRPiPS-03-R

Dane zawarte w tabeli nr 1. pokazują, że liczba rodzin wielodzietnych korzystających ze wsparcia CUS na przełomie lat 2019-2021 była zmienna.. Za rodzinę wielodzietną uznaje się rodzinę, która wychowuje troje dzieci i więcej. W 2019r. rodzin doświadczających problemów opiekuńczo-wychowawczych było o 10 więcej niż w roku 2021. Zapewne ten 17% spadek liczby beneficjentów wynika z przysługujących w ramach ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci dodatkowych środków finansowych. Ponadto obserwuje się także tendencję spadkową wśród liczby rodzin dotkniętych ubóstwem, chociaż nadal jest to pierwszy z problemów, który dotyka największą liczbę rodzin pomimo istnienia systemu świadczeń wychowawczych. Dochód jakim dysponują rodziny, w przypadku ubiegania się o przyznanie zasiłków socjalnych jest pomniejszany o w/w świadczenia. Dlatego też przyczyna, jaką jest ubóstwo stanowi dla wielu rodzin główny powód korzystania z pomocy społecznej.

Poprawa sytuacji finansowej rodzin z dziećmi nadal nie rozwiązuje wielu sytuacji kryzysowych i problemów jakie przed nimi się pojawiają. Dlatego bardzo ważna obok finansowego wsparcia jest długofalowa praca socjalna i wsparcie rodziny na rzecz poprawy kompetencji rodzicielskich i życiowych klientów.

Kolejna tabela nr 2. przedstawia na przełomie lat dominujące powody przyznawania pomocy na rzecz rodzin.

Tabela nr 2. Wybrane powody przyznawania pomocy w latach 2019-2021

Lp.	Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin		
		2019	2020	2021
1	Ubóstwo	373	307	307
2	Bezrobocie	235	206	182
3	Niepelnosprawność	313	245	236
4	Długotrwała lub ciężka choroba	298	169	185
5	Alkoholizm	79	63	43
6	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	144	144	108
7	Bezdomność	11	10	9
8	Przemoc w rodzinie	16	78	51
9	Zdarzenia losowe	1	0	2

Źródło: Opracowanie własne CUS na podstawie sprawozdań MRPiPS-03-R

Spżycie alkoholu wśród rodzin korzystających z pomocy i bezrobocie na przełomie lat 2019-2021 spada, w stosunku do lat poprzednich w 2021r. o 34%. Obserwowana w ostatnich latach malejąca stopa bezrobocia i rozbudowany system świadczeń rodzinnych ma związek z malejącą populacją korzystających z pomocy społecznej, zwłaszcza beneficjentów z gospodarstw rodzinnych z dziećmi. Zjawisko przemocy często powiązane jest z problemem alkoholowym występującym w rodzinach. Według statystyk większość sprawców czynów kwalifikowanych przez Kodeks Karny jako fizyczne lub psychiczne znęcanie się nad członkami rodziny działa pod wpływem alkoholu lub innych środków uzależniających.

Opierając się na założeniach ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej od 2012 rodziny przeżywające trudności w prawidłowym funkcjonowaniu i sprawowaniu należytej opieki nad dziećmi mają możliwość profesjonalnego wsparcia ze strony asystenta rodziny.

Głównym celem pracy asystenta rodziny jest przywrócenie rodzinie przeżywającej trudności, zdolności do wypełniania wszystkich funkcji w sposób prawidłowy, podniesienia poziomu odpowiedzialności za losy swojej rodziny oraz umiejętności komunikacyjnych w rodzinie. Wspólne działania rodziny, asystenta i pracownika socjalnego z pomocą innych instytucji mają zapobiegać rozpadowi rodziny i umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej.

Asystent rodziny wspólnie z członkami rodziny opracowuje i realizuje plan działania w celu poprawy sytuacji życiowej rodziny, w tym zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, rozwiązywaniu problemów socjalnych i psychologicznych. Zgodnie z ustawą asystent rodziny może prowadzić pracę z maksymalnie 15 rodzinami. Liczba rodzin powinna być uzależniona przede wszystkim od kwalifikacji oraz doświadczenia zawodowego asystenta. Po zrealizowaniu planu pracy i zakończeniu pracy z rodziną, asystent zobligowany jest do prowadzenia monitoringu przez 6 m-cy, nie rzadziej jednak niż 1 w m-cu.

Tabela nr 3. Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny w latach 2019-2021

	2019	2020	2021
Liczba asystentów rodziny	2	3	3
Liczba rodzin objętych wsparciem	35	34	33
W tym:	3	1	4
• Do 3 m-cy	6	8	8
• Od 3 m-ca do 12 m-cy	18	16	13
• Powyżej 1 roku			
Zakończona współpraca, w tym z powodu:	5	2	6
• Osiągnięcia celów	1	2	3
• Braku efektów	1	0	1
• Zaprzestania współpracy przez rodziny	2	0	0

Zródło: Opracowanie własne CUS i na podstawie sprawozdań WRiSPZ

Dane zamieszczone w tabeli nr 3 pokazują, że liczba rodzin współpracujących z asystentem rodziny utrzymuje się na tym samym poziomie.

W swoich zadaniach asystenci podejmują także współpracę z rodzinami biologicznymi dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. Zadaniem w takim przypadku jest praca z rodziną w miejscu jej zamieszkania. Współpracuje on z koordynatorem powiatowym, odpowiedzialnym za dziecko umieszczone w instytucji sprawującej pieczę zastępczą oraz motywuje rodzinę do utrzymywania stałego kontaktu z dzieckiem i podejmowania działań zmierzających do poprawy i wyeliminowania sytuacji, która była bezpośrednią przyczyną umieszczenia dziecka poza rodziną.

Zgodnie z ustawą, za dziecko umieszczone w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka, w placówce opiekuńczo-wychowawczej, rodzinach zastępczych spokrewnionych i niezawodowych, gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka w pieczy zastępczej, ponosi wydatki w wysokości :

- 1) 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 2) 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 3) 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Poniżej tabela nr. 4 przedstawia partycypacje w kosztach utrzymania dzieci z gminy Kozenice przebywających w pieczy zastępczej.

Tabela nr 4. Wysokość środków wydatkowanych z budżetu gminy na współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej w latach 2019-2021

Rok	Placówki opiekuńczo-wychowawcze		Rodziny zastępcze spokrewnione i niezawodowe	
	Liczba dzieci	kwota	Liczba dzieci	kwota
2019	6	95432	23	75289
2020	6	127085	25	82668
2021	5	148008	21	120580

Źródło: Dane własne CUS

Wzrost kosztów poniesionych przez gminę na współfinansowanie pobytu dzieci umieszczonych w pieczy zależy od wysokości świadczeń przysługujących rodzinom zastępczym w danym roku. Ponadto coraz większa liczba dzieci w pieczy zastępczej przebywa

powyżej dwóch lat, co wiąże się ze współfinansowaniem opieki i wychowania każdego z dzieci ze strony gminy na poziomie 50%.

W Centrum Usług Społecznych w Kozienicach w 2019r zatrudnionych było 2 asystentów rodziny, którzy objęli wsparciem łącznie 35 rodzin, w kolejnych latach 2020-2021 stanowisko sprawowało 3 asystentów, którzy łącznie sprawowali opiekę nad 67 rodzinami.

Koszt zatrudnienia asystenta rodziny pokrywany był z budżetu gminy oraz ze środków finansowych uzyskanych z programu Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej „Asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej”.

IV. Zasoby Gminy Kozienice

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów dzieci, młodzieży i rodzin są instytucje i podmioty, które działają w obszarze polityki społecznej, edukacji, służby zdrowia, kultury, bezpieczeństwa publicznego. Są to jednostki samorządowe i organizacje pozarządowe.

Do nich należą:

- Urząd Miejski
- Starostwo Powiatowe
- Centrum Usług Społecznych
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
- Powiatowy Urząd Pracy
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna
- Zespół Interdyscyplinarny
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Komenda Powiatowa Policji
- Prokuratura Rejonowa
- Sąd Rejonowy
- Szpital Powiatowy

- Przychodnie Kozienskie
- Kuratorzy zawodowi i społeczni
- Sołectwa i komitety osiedlowe
- Placówki oświatowe
- Stowarzyszenia, fundacje i organizacje pozarządowe.

V. Odbiorcy programu

Odbiorcami programu są:

- 1) Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo -wychowawczych;
- 2) Dzieci i młodzież, którym rodzina nie zapewnia należytej opieki;
- 3) Przedstawiciele instytucji oraz służb pracujących na rzecz dzieci i rodzi

VI .Cele i zadania Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Kozienskie na lata 2023-2025

Lp.	Kierunki działań	Odpowiedzialni za realizację	Partnerzy	Termin realizacji
Cel główny : Budowanie zintegrowanego systemu środowiskowego wsparcia dla rodzin z dziećmi przeżywających trudności w prawidłowym funkcjonowaniu i wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz promowanie prawidłowego modelu rodziny.				
Cel szczegółowy 1.1 : Diagnoza środowisk zagrożonych trudnymi sytuacjami życiowymi wpływającymi na wychowanie i opiekę nad dzieckiem.				
1	Gromadzenie i analiza danych obrazujących sytuację rodzin i dzieci zamieszkujących na terenie Gminy Kozienskie, ze szczególnym uwzględnieniem dysfunkcji i zagrożeń.	CUS	placówki oświatowe, kuratorzy, policja/dzielnicowi, organizacje pozarządowe	2023-2025
2	Opracowanie i realizacja programów pomocy rodzinom niewydolnym pod względem wychowawczym i opiekuńczym.			
3	Monitoring środowisk objętych wsparciem oraz ocena podejmowanych działań.			
Efekty : Stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka				
Cel szczegółowy 1.2 : Zapewnienie rodzinom bezpieczeństwa socjalnego poprzez dostarczenie usług i świadczeń rodzinom żyjącym w trudnych warunkach materialnych				

1.	Zaspokajanie podstawowych potrzeb bytowych rodzin poprzez udzielenie pomocy materialnej i rzeczowej	CUS, Samorząd gminny, Lokalne instytucje i organizacje	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Starostwo Powiatowe, Policja, Kuratorzy	2023 -2025
2.	Zapewnienie dzieciom i młodzieży z rodzin dotkniętych trudną sytuacją finansową pomocy rzeczowej			
3.	Świadczenie pracy socjalnej dla rodzin, grup i środowiska lokalnego			
4.	Świadczenie specjalistycznego wsparcia w formie usług i poradnictwa			
5.	Aktywizacja zawodowa i społeczna osób/rodzin długotrwale bezrobotnych, zagrożonych wykluczeniem społecznym			
Efekty : Poprawa sytuacji materialnej rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych z terenu Gminy Kozienice				
Cel szczegółowy 1.3 : Wzmacnianie w rodzinach z dziećmi funkcji opiekuńczo-wychowawczych i zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji w rodzinie poprzez podejmowanie działań interdyscyplinarnych				
1.	Rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodzin będących w kryzysie	CUS	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Starostwo Powiatowe, Policja, Kuratorzy	2023 -2025
2.	Prowadzenie pracy środowiskowej z wykorzystaniem zasobów rodziny i środowiska lokalnego we współpracy z przedstawicielami służb, instytucji, organizacji			
3.	Zapewnienie specjalistycznego wsparcia dla rodzin z dziećmi (pedagogicznego, psychologicznego, prawnego)			
4.	Prowadzenie pracy z rodzinami biologicznymi w sytuacji umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej			
5.	Praca na rzecz dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej			
6.	Promowanie i wdrażanie programów edukacyjnych skierowanych do rodziców, dzieci i młodzieży.			
7.	Promowanie i realizacja programów profilaktycznych.			
8.	Zapewnienie możliwości profesjonalnego wsparcia dla osób dotkniętych przemocą domową.			
9.				
10.				
11.				
12.				

13.	Praca na rzecz rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny Monitorowanie sytuacji dziecka i rodziny po zakończeniu pracy z asystentem rodziny Współpraca z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych . Współpraca z Zespołem Interdyscyplinarnym			
Efekty : Poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze i przywrócenie im zdolności do prawidłowego wypełniania obowiązków rodzicielskich. Kompleksowe wsparcie rodziny i dziecka pozostających w sytuacji kryzysowej				
Cel szczegółowy 1.4 : Podnoszenie kwalifikacji pracowników zajmujących się organizacją pomocy dziecku i rodzinie.				
1. 2.	Tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji i kompetencji pracownikom działającym na rzecz pomocy dziecku i rodzinie. Organizowanie spotkań, konferencji umożliwiających wymianę doświadczeń oraz promowanie dobrych praktyk z zakresu pracy z dzieckiem i rodziną.	CUS, Samorząd gminny, Lokalne instytucje i organizacje	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Starostwo Powiatowe, Policja, Kuratorzy	2023-2025
Efekty : Zwiększenie kwalifikacji i kompetencji pracowników instytucji i organizacji wspierających rodzinę i dzieci				
Cel szczegółowy 1.5 : Podnoszenie świadomości społecznej i wiedzy mieszkańców Gminy Kozienice w zakresie systemu wspierania rodziny i roli rodziny jako naturalnego środowiska wychowawczego				
1. 2.	Upowszechnianie informacji o instytucjach, organizacjach świadczących pomoc na rzecz dzieci i rodziny Opracowanie i propagowanie materiałów informacyjno-edukacyjnych skierowanych do rodzin z dziećmi	CUS, Samorząd gminny	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Lokalne instytucje i organizacje	2023-2025
Efekty : Podniesienie świadomości i zwiększenie wiedzy mieszkańców gminy na temat oferowanych form wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Promowanie pozytywnego obrazu rodziny w środowisku lokalnym				
Realizatorzy programu: Centrum Usług Społecznych w Kozienicach przy współpracy z jednostkami samorządowymi zarówno gminnymi jak i powiatowymi, instytucjami publicznymi, organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rodziny.				
Źródła finansowania : Środki pozyskiwane w ramach programów rządowych Środki własne gminy				

VII. Monitoring

Zakłada się, że program będzie podlegał systematycznemu monitoringowi w ramach, którego na bieżąco będzie weryfikowana zgodność realizowanych działań w oparciu o sporządzoną sprawozdawczość z wykonywania zadań oraz analizy zbieranych informacji od podmiotów uczestniczących w realizacji działań ujętych w programie.

Głównym realizatorem monitoringu będzie Centrum Usług Społecznych w Kozienicach. Materiał uzyskany w wyniku monitoringu będzie poddany analizie i posłuży do wyciągnięcia wniosków.

Program ma charakter otwarty, będzie aktualizowany w miarę pojawiających się potrzeb i posiadanych możliwości.